

Rosing Ræderske 150 år i Horsens

Danmarks ældste aftenskole

(Stiftet 28. februar 1864, men faktisk begyndte skolen 35 år før, nemlig 28. januar 1829...)

FØF
® KLOGERE, SUNDERE, GLADERE

Horsens den 3die Febr. Foruden flere nyttige Indretninger, som Byen paa den senere Tid har faaet, have vi nu ogsaa at takke vor Borgermester, Overauditeur Ræder og Hr. Pastor Ridder Rosling for Stiftelsen af en Søndagskole, nærmest beregnet for Læredrenge's Underviisning i almeennyttige Gjenstande. Den 28de Januar stiftedes denne nyttige Anstalt og Hr. Pastor Rosling tog deraf Anledning i en kort men kraftfuld Tale, og for en talrig Borgersamling, at skildre Alt det Gode, som Danmark med Hensyn til Folke-Oplysning skylder sin Konge, hvorfor heller ingen Dag kunde vælges bedre til Stiftelsen af benævnte Anstalt, end den 28de Januar, paa hvilken Forsynet skjænkede os vor gode Konge.

Med næste Maaned's Begyndelse aabnes ligeledes et længe hersteds savnet Privat-Institut for dannede Familiers Børn, under Bestyrelse af Litteratus Julin-Fabricius.

Stedet No. 249 paa Nørregade i Horsens er til først. Paaftte Flyttetid at faae til Veie, naar man derom forinden henvender sig til Cieren.

Horsens den 30te Januar 1829.

L. L u n d.

I Stedet No. 37 paa Søndergade er øverste Stages Værelser at faae til Veie, til førstkommande Flyttetid, enten samlede for een Familie, eller enkelte Værelser for honette Personer, naar man derom henvender sig til

G. S. T a a n i n g.

En lillelig Dreng der har Lyst til at lære Bogtrykkerkunsten, kan strax blive antaget paa Bogtrykkeriet i Horsens.



Nikolaj Ditlev Amund Ræder
Grundlægger af aftenskolen

4



Ulrik Frederik Rosing
Grundlægger af aftenskolen

5



Esther Therkelsen
Aftenskolelærer i 60 år

8

Tove Marie Poulsen
27 år med seniordans

9



Karen Trend Nissen - lærer
Skoleleder 1974-2001

11



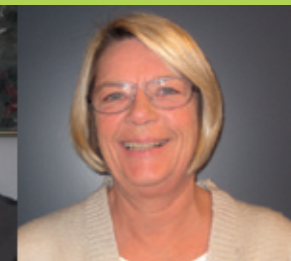
Bente Baugaard
1981-2011 Administration

16



Poul Erik Andersen
Bestyrelsesformand

20



Mette Skibsted Kristensen
Skoleleder 2001-2014

21



Anne Zibrandtsen
Skoleleder fra 2014

27

Rosing Ræderske
150 år i Horsens
Danmarks ældste aftenskole



Udgiver:
FOF Rosing Ræderske,

Hjemsted:
Horsens Uddannelsescenter (HUC),
Politibygningen, Holmboes Alle 2, 8700 Horsens,
7625 8988, info@fof-rr.dk
CVR nr.: 14778780.

Ansvarshavende redaktør:
Mette Skibsted Kristensen

Produktion:
Journalist Jens Troense, Horsens,
4016 5300, troense@ofir.dk

Tryk:
Grafisk Forum

Ansatte:
Skoleleder indtil 01.03.14: Mette Skibsted Kristensen
Skoleleder pr. 01.02.14: Anne Zibrandtsen
Susanne Holten, administration
Riki Augustsen, administration
Stig Josefsen, Kunstscolen Snurretoppen
Jette Horndrup, Kunstscolen Snurretoppen
Ulla Lampe, Kunstscolen Snurretoppen
Peter Evald Jensen, Kunstscolen Snurretoppen

Bestyrelsen:
Poul Erik Andersen, advokat (formand)
Ole Have Jørgensen, direktør
Jannik Haahr Antonsen, advokat
Peter Stentoft, sognepræst
Søren Jensen, pensioneret overlærer
Ole Jensen, tidligere møbelhandler

FOF Rosing Ræderskes dækningsområde: Horsens Kommune

Aktiviteter i skoleåret 2013-2014:

	Horsens:	Vejle:	Hedensted:	
Kursister:	9552	4325	201	
Kurser:	370	243	14	
Foredrag:	91	33	3	
Lærere:	92	40	6	FOF Rosing Ræderske administrerer
Foredragsh.:	36	29	2	FOF Vejle og FOF Hedensted

FOF Rosing Ræder Aftenskole har i jubilæumsåret (efterår 2013/forår 2014) administreret 14.078 kursister og 630 kurser. Det er den hidtil største sæson siden etableringen i 1864.

Kilder: "Rosing-Ræderske Aftenskole i 100 år"/Carl Th. Jørgensen - Horsens Folkeblad - Statsbiblioteket (kopi af avis-side) - Torben Bank Sørensen og Joan Bedsted, Vejle, Dk-gravsten - Byarkivet/en afdeling under Museum Horsens - "Fra grubehus til grillbar"/Bodil Møller Knudsen og Ole Schiørring - www.snurretoppen-fof.dk/ - Research, redigering, genskrivning, processtyring: Jens Troense.

Fortiden:

Danmarks ældste aftenskole: stadig aktiv og meget levende

Den Rosing-Ræderske Aftenskole er stiftet i 1864 med to lærere og 86 elever. Målgruppen var især håndværkslærlinge. I 2014 er FOF Rosing Ræderske Aftenskole aktiv og levende: aftenskolen fejrer sit 150 års jubilæum med det hidtil største elevtal. Egentlig er det navnet Den Rosing-Ræderske Aftenskole, der har 150 års jubilæum. For undervisningen begyndte i 1829 - for 185 år siden. Europa var grebet af tanker om folkets ret til viden, oplysningstiden. Kong Frederik den 6. præsenterede i 1814 sin skolelov, hvori blandt andet står "Der skal efter Overlæg med Skolecommissionen om Vinteren holdes Aftenskole 2de Gange om Ugen." Der skulle gå 15 år, inden man i Horsens i 1829 kunne etablere en skole, nemlig en søndagsskole. I starten af 1800-tallet var ugens seks arbejdsdage lange og levnedene ikke plads til undervisning. Den eneste fritid, håndværkerne og deres lærlinge havde, var søndag. Så det var efter kirketid, at de mødtes for at få del i de færdigheder, der blev mere og mere nødvendige, hvis man ville begå sig som håndværker - og som samfundsborger gøre det muligt at udnytte "retten til viden".

En yderst beskeden start

Det var en yderst beskeden start med undervisning af især svende og unge lærlinge, der ville forstærke deres viden. Formålet er præsenteret tydeligt: "Selskabet for Søndagsskolerne i Horsens", hvis Øiemed var at give den fattige confirmerede Ungdom i Byen Lejlighed til at vedligeholde og forbedre de Kundskaber og Færdigheder, som de i deres Skolegang have erhvervet. Undervisningen skulde gives aldeles fri paa Søndag eftermiddage for Lærlinge o.l. - af Svende ventedes et efter deres Forhold passende Bidrag." Der blev holdt prøver og uddelt flidsbelønninger. Lærertiløn, materialer, brændsel, flidspræmier og lys blev skaffet via gaver og bidrag fra selskabets medlemmer. Set i enevældens perspektiv var det en bedrift. To stærke mænd stod bag søndagsskolen: pastor Ulrik Frederik Rosing og borgmester Nicolai Ditlev Amund Ræder. Begge født i Norge, som indtil 1814 var en del af rigsfællesskabet med Danmark. Rosing og Ræder satte på anden vis deres præg på udviklingen i Horsens, blandt andet en reorganisering af borger- og almueskolevæsenet.

"Hvert Kiøn erhoder Underviisning særskilt..."

Kong Frederik den 6. præsenterede i 1814 sin skolelov, hvor § 35 lyder:

"For den Ungdom, som har været til Confirmation, men desuagtet ønsker at blive ved at søge Skolen, for der at øve sig videre i Skrivning eller Regning, eller at tage Deel i anden nyttig Underviisning, skal der, efter Overlæg med Skolecommissionen, om Vinteren holdes Aftenskole 2de Gange om Ugen; dog saaledes, at hvert Kiøn erhoder Underviisning særskilt, hvortil Skolecommissionen på ethvert Sted foranstalter det Fornødne."

Om natten var 33 tranlamper tændt

I starten af 1800-tallet var Horsens en mindre by med et par tusinde indbyggere, men i løbet af de første 25 år steg aktiviteterne. Byen var lidt sølle i starten af 1800-tallet. Brolægningen var nogen steder så ringe, at man knap turde gå der om natten. 33 tranlamper sørgede for nattebelysningen. Kielerfreden i 1813 resulterede i kriser og tvangsauktioner.

Alligevel øgede Horsens sin størrelse dobbelt så hurtigt, som de fleste lignende byer. Forklaringen er bl.a. bedre sundhedstilstand (og altså lavere dødelighed) samt en god tilvandring fra landet. Handelen blev udvidet med flere høkere og adskillige brændevinsbrændere.

Og det gik fremad. Man anede opgangstider, og pastor Rosing og borgmester Ræder var stærkt engageret i byens udvikling. I fællesskab etablerede de ”Selskabet for Søndagsskolerne i Horsens”. Tiden var moden og behovet til stede.



Rosing og Ræder var ledende i arbejdet med at etablere selskabet bag søndagsskolen, og direktionen bestod af Horsens-borgere, der især gjorde en indsats for at skabe penge til driften. Skolen blev stiftet og sat i gang i 1829. Horsens-borgerne fik indbydelse til at tegne sig som medlemmer af selskabet, og uventet mange støttede.

”En kort, men kraftfuld tale”

I ”Den Kongelig allernaadigst privilegeret Skanderborg Amtsavis og Avertissements Tidende” nr. 10 fra den 3. februar 1829 stod følgende:

”Horsens, den 3die Februar. Foruden flere nyttige Indretninger, som Byen paa den senere Tid har faaet, have vi nu ogsaa at takke vor Borgmester, Overauditeur Ræder og Hr. Pastor Ridder Rosing for Stiftelsen af en Søndagsskole, nærmest beregnet for Læredrenge undervisning i almennyttige Gjenstande. Den 28de Januar stiftedes denne nyttige Anstalt, og Hr. Pastor Rosing tog deraf Anledning til i en kort, men kraftfuld tale og for en talrig Borger-Samling at skildre Alt det Gode, som Danmark med Hensyn til Folke-Oplysning skylder sin Konge, hvorfor heller ingen Dag kunde vælges bedre med Stiftelsen af benævnte Anstalt end den 28de Januar, på hvilken Forsynet skjænkede os vor gode Konge.” Det har uden tvivl været velovervejet, at de åbnede Søndagsskolen på

Nikolaj Ditlev Amund Ræder var flittig og fremsynet, født i 1790 i Norge. Han var 37 år, da han blev borgmester i Horsens. Han fungerede også som byfoged, og han blev udnævnt til æresborger i Horsens. Han havde titel af overauditeur (en militær jurist, der fungerer som offentlig anklager vedrørende overtrædelse af den militære straffelov). Han havde også titel af etatsraad, en titel, som gav ham rang i 3. rangklasse. Død 1867, 77 år.

kongens fødselsdag. Søndagsskoleselskabets formål var at udbrede ”Oplysning og Sædelighed blandt de arbejdende Klasser” – og skolen kan ikke sammenlignes med nutidens søndagsskoler. Søndagsskolen holdt til i Den Frie Fattigskole på Nørregade (nr.16 og nr. 18). Friskolens lærere var suppleret med lokale håndværkere som undervisere. Undervisningen blev fulgt af Skoledirektionen, hvorfra der mødte mindst én person for at tælle de fremmødte elever. Manglede der elever, blev det noteret: ”Nr. 48 gik bort i 2. Time uden tilladelse” ”Arbejdede for Mesteren” ”Var til Alters” ”Fraværende med Mesterens Villie” ”Nr. 49 kom og gik med Nr. 48” Vedvarende forsømmelser betød bortvisning.

Søndagsskolen bliver aftenskole

I 1830'erne gik det fremad for Horsens. Folk flyttede til byen, håndværkerne etablerede sig. Dronning Caroline Amalie besøgte byen i 1844, og et nyt anlæg i byens udkant fik navn efter hende. Og i 1847 åbnede en Spare- og Lånekasse. Fra 1850 til 1900 fordoblede Horsens sit indbyggertal - det var opgangstider. Skinnerne til den første jernbane mod syd og nord blev lagt i 1868. Havnen blev udvidet mod øst og sejlrenden gjort bredere. I de kommende år var yderligere fire privatbaner etableret.

Ulrik Frederik Rosing var en respekteret præst og samfunds-støtte, født i 1776 i Norge. Han var dansk præst i London fra 1801 til 1811. Han blev kaldet til præst i Jyllinge og Gundsømagle, hvor han virkede i 10 år. Han blev kaldet til præst i Horsens 1822. Han var da 46 år. Han havde titel af Consistorialraad, en titel, der gives som særlig anerkendelse til agtede præster. Rosing var Ridder af Dannebrog. Død 1841, 65 år.

I halvandet hundrede år var Det Slesvigske Kyrasserregiment en del af Horsens – og en del af det danske forsvar. Navnet Kyras er hentet fra den rustningsplade, Kyrassen, som rytterne bar på bryst og ryg. Folk i Horsens var noget irriterede over regimentet. I 1819 var der 158 husstande og de mange heste, stalde og værksteder fyldte meget i byen. Men borgerne var også glade for regimentet, for det gav arbejde og omsætning. Mange munde skulle mættes, hestene have foder og smedene og brændevinsbrænderne havde nok at se til. Men horsensianerne var i bund og grund ret trætte af al den tummel. Og de klagede jævnlige over regimentet. Generalløjtnant Jacob von Flindt gjorde meget for det gode samarbejde, og han blev da også udnævnt til æresborger. Han døde 12. maj 1842 – og 37 dage senere drog regimentet ud af Horsens.

Og pludselig savnede Horsens-borgerne de mange kunder, der forsvandt på én dag.



Kort efter at Det Slesvigske Kyrasserregiment havde forladt byen i 1842, begyndte Horsensborgerne at beklage sig. Ja, de plagede staten om kompensation – og i 1853 byggede staten Straffeanstalten på en mark nord for byen.

Ræder støtter skolen med stort legat

I 1850'erne dalede elevtallet i Søndagsskolen, mest fordi der var etableret en "tegneskole" i Horsens. Mange lever søgte til tegneskolen, og ledelsen af Søndagsskolen begyndte at gøre klar til ændringer. I starten af 1860'erne flyttede Søndagsskolen til den nybyggede skole i Allégade – og det blev hjemsted for undervisningen i et halvt århundrede. Men et stykke inde i disse opgangstider mistede Danmark et vældigt landområde mod syd. Grænsen til Tyskland blev i 1864 trukket ved Kolding. Dermed steg interessen for at styrke fædrelandet.

I det år blev Søndagsskolen i Horsens ændret til en aftenskole, navnlig for håndværkslærlinge. Skolen blev ledet af Horsens Skolekommission, og til driften kom der bidrag fra Skanderborg Amts Skolefond og fra Horsens by. Der er to lærere og 86 elever, fordelt på 4 klasser. Desuden får Den Rosing Ræderske Aftenskole et årligt bidrag fra et legat på 2000 rigsdaler, etableret af etatsråd Nikolaj Ditlev Amund Ræder og frue.

2000 rigsdalere var rigtig mange penge dengang. Til sammenligning: Til byens drift modtog kærnerkontoret i løbet af 1848 20.513 rigsdalere – og i 1868 var beløbet 56.114 rigsdalere. Så et legat på 2000 rigs-

dalere var en solid økonomisk støtte til en lille skole.

Skolen blomstrede op i midten af 1880'erne med Andreas Steenberg som leder, og igen i 1890'erne, hvor skolen afholdt gratis foredrag om fysiske, historiske og geografiske emner.

Kønnene skal være adskilte...

Rosing-Ræderske Aftenskole havde til huse i skolen i Allégade i godt et halvt århundrede. Omkring 1910 var der 60 elever, der blev undervist af to lærere.

I 1916 blev der oprettet en efterskole i Horsens. Byrådet vedtog projektet "under pres" fra Dansk Kvindesamfund. 51 unge piger og 4 unge mænd meldte sig ind. De fire unge mænd blev afvist. Fag: dansk, regning, skrivning, bogholderi og sang og "kvindelig husholdning". I en periode var den en stærk konkurrent til aftenskolen, men efter 15 år blev efterskolen for piger nedlagt og Rosing Ræderske overtog undervisningen.

Horsens Byråd havde visse betænkeligheder ved, at "kvinderne nu rykker ind på aftenskolen". Det blev nedskrevet, at "kønnene skal være adskilte, da man ellers ikke ved, hvad det vil ende med". Man aner hos de folkevalgte byrådsmedlemmer den samme bornerthed, som lå bag Christian 6.s skolelov i 1814 - 117 år tidligere.

Forordningen blev i 1931 holdt i hævd således: Kvinderne fik ordre til møde i bagbygningen på Vestre Skole kl. 7 aften og mændene i forbygningen kl. 8 aften".

Cirka 1910 var der 60 elever og to lærere.

Antallet af elever blev øget meget i de følgende årtier. Voksne fik mere fritid og dermed mulighed for at gå på aftenskole. I 1960'erne var der rundt regnet 3000 elever, fordelt på 184 hold. I 2013-2014 er der 9552 elever.

Tyske soldater ved symaskinerne

Under besættelsen 1940-1945 flyttede aftenskolen fra Allégade til Kildegades skole, hvor der ikke kunne undervises i syning, fordi den tyske besættelsesmagt havde okkuperet symaskinerne. Tyske uniformerede soldater mødte op hver dag og satte sig ved symaskinerne. De grønne uniformer skulle holdes ved lige. Siden flyttede aftenskolen til Borgerskolen. Horsens-borgerne opdagede i 1950'erne, at Horsens var blevet en "kedelig arbejderby", og det hundrede år gamle fængsel på bakketoppen gav et dårligt indtryk. Helt uventet fik byen i 1990 kickstartet danskernes nye syn på Horsens. Det skete ved De Danske Skytte- og Gymnastikforeningers Landsstævne. DDGI havde landstævne i Horsens i 1869 med 2200 deltagere.

121 år senere – i 1990 – var der igen DDGI-landsstævne i Horsens. Der kom 23.000. Og Horsens tog imod med åbne arme: fest på gågaden, ølboder og mad og go' musik. De 23.000 idrætsudøvere rejste hjem med en fantastisk oplevelse. 23.000 ambassadører satte Horsens i positiv relief på landkortet – og siden da er meget sket.

De store koncerter med verdensnavne og flotte faciliteter til sport og kultur – plus hjertelige indbyggere. Det gamle fængsel blev lukket og omdannet til museum og fængselsgården hjemsted for kunstneriske/musikalske topnavne fra hele kloden.

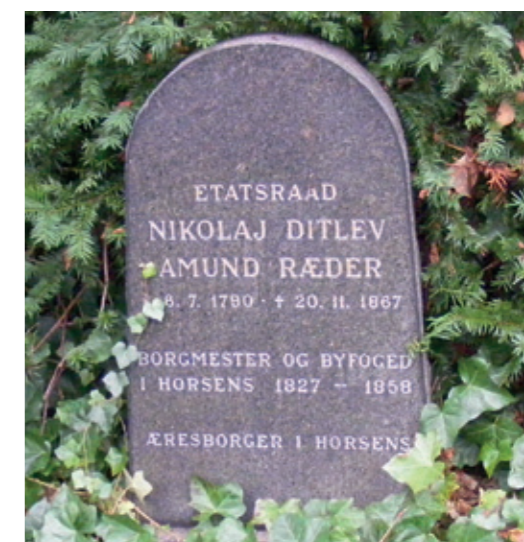
Det seneste halve århundrede har ændret meget i Horsens. Rosing Ræderske Aftenskole har været en væsentlig del af udviklingen. Skolen har ændret sig i takt med tidens behov.

Altid parat til at servicere samfundet.

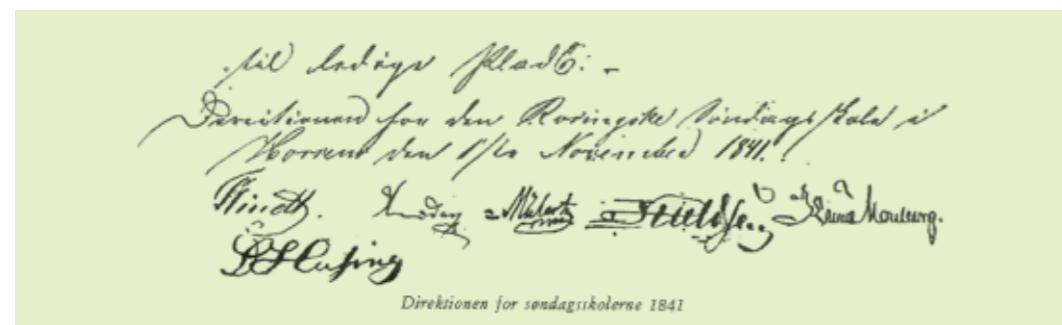
Det var 185 års historie. Resten af bogen handler om de seneste 50 år, fortalt af de mennesker, der var eller er en del af Rosing Ræderske Aftenskole.



Ulrik Frederik Rosing er begravet på Nordre Kirkegård i Horsens. Han var den ene af to, som i 1829 oprettede en søndagsskole, som i 1864 blev til Den Rosing Ræderske Aftenskole. Rosing døde i 1841.



Nikolaj Ditlev Amund Ræder er begravet på Nordre Kirkegård i Horsens. Han var den ene af to, som tog initiativ til en søndagsskole, som i 1864 blev til Den Rosing Ræderske Aftenskole. Ræder døde tre år efter skolens start.



- Du kan ikke være sur, når du danser...

- Jeg har undervist i Rosing Ræderske siden 1954. Først var det gymnastik, og fra 1987 har det været Seniordans. Jeg har undervist i alle årene, men i år er jeg stoppet. Jeg synes, at jeg er blevet for gammel. Det fortæller Esther Agnete Therkelsen, Horsens.

Men det passer ikke. Hun er ikke stoppet som underviser. Hun er stadig med som instruktør i seniordans – som frivillig hjælpetræner.

- Jeg synes ikke, at jeg fortjener at få løn med den alder, jeg har. Men jeg vil gerne danse og give gode råd, siger hun.

Og dansen går. Esther Therkelsen er 88 år. Hun kan fejre 60 års jubilæum i Rosing Ræderske samme år, som aftenskolen runder de 150 år.

- Da jeg begyndte i 1954, var Arne Strand leder af Rosing Ræderske. Han havde kontor hjemme i dagligstuen. Indmeldelsesgebyret var 10 kr. Vi havde gymnastik på Allégades Skole, men flyttede hurtigt til Mellem- og Realskolen i Skolegade.

Næste leder var Ib Carlsen, som også havde

- Tak til Rosing Ræderske for den gode pleje af underviserne. Vi kan altid få hjælp, hvis vi har brug for det. Det er en god oplevelse.

Esther Therkelsen og Tove Marie Poulsen

kontor derhjemme, men han fik dog med tiden et lille kontor i Nørregade, fortæller Esther Therkelsen.

Det var Esther Therkelsens noget ældre søstre, der inspirerede hende til at dyrke gymnastik. Hun var 14 år, da hun første gang var til gymnastik, og hun var 20, da hun begyndte at undervise. Hun var 28 år, da hun begyndte hos Rosing Ræderske – og har så været i gang lige siden.

- Vi fik godt nok rørt benene i de år

1961 blev Esther Therkelsen ansat som idrætslærer på Dagnæsskolen i Horsens, 1980 ansat på Statsskolen og 1984 knyttet til Aktiv Fritid. Hun har undervist i gymnastik og afspænding, og de sidste mange år i Seniordans sammen med Tove Marie Poulsen. Esther Therkelsens interesse for seniordans begyndte i 1986. På vej til kursus i Seniordans mødte hun i toget Tove Marie Poulsen, der også er fra Horsens.

Og begge skulle på kursus i Seniordans i Brønderslev.

Musikken spiller og venskab opstår. De to friske piger var på bølgelængde fra første sekund, og de har fulgtes ad lige siden: de har danset Seniordans og lært fra sig.

- Et venskab opstod med det samme, og vi har haft en fantastisk tid sammen, fortæller Tove Marie Poulsen. Hun er 71 år, uddannet lærer (faglærer i pædagogik og engelsk) – og så har hun undervist i Seniordans sammen med Esther Therkelsen i 27 år.

- I starten underviste vi på tre hold hver uge. Mandag, onsdag og fredag var vi af sted, og der var en snes damer på hvert hold. Vi fik godt nok rørt benene i de år. Ja, vi var jo også jævnligt på kurser. Det har vi været mange

gange, for dans udvikler sig hele tiden. Vi har nu et hold hver mandag.

- Vi har det rigtig hyggeligt, når vi danser. At danse er jo ikke bare at lære noget nyt og få sig rørt. Det er også meget socialt spændende. Nye bekendtskaber bliver ofte til venskaber, og man glæder sig til at komme igen. Til jul og til afslutning samler dansereleverne ind til en hilsen til lærerne, og det er rørende. Jeg bli'r så glad, så glad, hver gang jeg er af sted for at danse.

- Det er nogen gæve piger, som danser Seniordans. For nylig kiggede vi på vores alder. Vi er 17 piger på holdet, og gennemsnitsalderen er 77 år. Det er ret flot, siger Tove Marie Poulsen.

- Jeg nyder dansen og samværet

Seniordans er udviklet i Tyskland, en særlig danseform for kvinder. Anden Verdenskrig betød, at der var undertal af mænd og dermed mange enlige kvinder. Denne særlige danseform er skabt til kvinder, der gerne vil røre sig og danse.

Musikken spænder bredt: fra country og valse til evergreens.

- Man skal være to, for at kunne danse, fortæller Esther Therkelsen. Vi holder i hånd, og vi støtter hinanden. Vi danser som par, men ikke som dame/herre. Det er for intimt med dansefatning, hvor man holder om hinandens liv.

- Den ene har rødt halsbånd, den anden



Så er vi klar til Seniordans. Esther Therkelsen (til højre) og Tove Marie Poulsen fører an i FOF Rosing Ræderskes danselokale i HUC-bygningen.

blåt. Så har vi styr på det. Seniordans er bl.a. kædedans med mange variationer, og der er også rounddance og squaredance. Kigger man ind til de dansende damer, så opdager man, at det også handler om livsglæde. At være sammen. Musikken er fejende og fængende, og damerne svinger sig og klapper i hænderne. Tju hej, hvor det går. En hurtig dans giver ægte kindrødt ...og nu er det tid at puste ud. Og snakken går. De to instruktører klapper i hænderne. Og friske toner toner ud, alle er på plads – og så er alle atter i gang. Der er tramp i gulvet, kvadrillen går fint, selvom én drejer den forkerte vej. Smil og latter og klap, klap klap. Hvor har vi det herligt... Esther Therkelsen glæder sig over et liv, hvor dans og idræt har været en væsentlig og uunderværlig del:

- Jeg er hjemmefra stort set alle hverdage i ugen. Vi nyder dansen og samværet. Det er dejligt at danse, og det er dejligt at have en makker som Tove Marie Poulsen. Vi har det

rart med hinanden. Det er jo sådan, at du ikke kan være sur, når du danser. Jeg er bare så glad for at være med, siger Esther Therkelsen.

Og begge danse-instruktører sender denne jubilæumshilsen:

- Tak til Rosing Ræderske for den gode pleje af underviserne. Vi kan altid få hjælp, hvis vi har brug for det. Det er en god oplevelse.

At danse er jo ikke bare at lære noget nyt og få sig rørt. Det er også meget socialt spændende. Nye bekendtskaber bliver ofte til ven-skaber, og man glæder sig til at komme igen.

Esther Therkelsen

Kædedans på Søndergade i Horsens 2010. "Dansens dag" bliver markeret. Esther Therkelsen står til højre og styrer musikken og danserne.



Fortiden:

-Jeg er bange for, at der kun er fem kroner i timen til dig...



Efter 27 år som skoleleder træder Karen Trend Nissen i 2001 et skridt tilbage – og fortsætter som underviser.

I 1974 kom en ny og skelsættende lovændring. På det tidspunkt bestod skolen af traditionel aftenskoleundervisning og en eksamensafdeling, Horsens Forberedelseskursus. De to afdelinger skulle nu skilles. Ib Carlsen fik Horsens Forberedelseskursus, det nuværende VUC, og jeg blev konstitueret aftenskoleleder. Jeg fik fire timers varsel og skulle så stå for et lærerkollegium på godt 100 lærere.

Jeg glemmer det aldrig. Samme aften havde vi det årlige store lærermøde lige før sæsonstart, så der var sommerfugle i maven. Jeg blev heldigvis godt modtaget af lærerne.

Året efter blev jeg så ansat som skoleleder. Skolens tidligere leder Arne Strand var forfærdet. "En pige ved roret på den gamle skole – det går aldrig."

Men en dag stod han alligevel på kontoret med en kasse papirer af historisk værdi for skolen.

Nyt netværk, ny lærdom, nye venner

Aftenskolen har haft stor betydning for mange mennesker, både socialt og kundskabsmæssigt:

Mange har fundet nye netværk, når de var blevet alene og kunne møde andre med fælles interesser og samtidig lære nyt – det være sig sprog eller et praktisk fag som bogbinding.

Da Ib Carlsen i 1964 blev leder af Rosing Ræderske Aftenskole, blev Karen Trend Nissen ansat som lærer med broderi og knipling som fag. Senere kom også vævning til. Hun havde en solid faglig og pædagogisk baggrund. Her fortæller hun om sine 50 år i Rosing Ræderske:

Efter nogle år var skolen blevet så stor, at der også blev økonomisk plads til en pædagogisk medhjælper. Det blev mit job.

Alt var jo lovbestemt. Skolen skulle have mindst 7500 undervisningstimer for at der var økonomi til en leder. Hvis der var større økonomisk råderum, så kunne der ansættes en pædagogisk medhjælper. Det blev mig. Midt på vinteren sagde Ib Carlsen:

"Du må hellere gå hjem. Jeg er bange for, at der kun bliver fem kr. i timen til dig." Jeg gik ikke hjem, og det gik heller ikke så galt.

Det var i 1971, og for første gang i skolens historie blev skoleåret udvidet med en forårssæson. Ellers var der kun undervisning fra oktober til og med marts.

Da vi startede håndarbejdskurser specielt for pensionister, så meldte der sig 60 kursister. De dannede hurtigt små grupper, og man mødtes også uden for undervisningstiden. Tiderne skifter, og det har også haft indflydelse på fagrækken. Engang var der mange sykurer – nu købes børnetøj i supermarkedet.

Da pc'erne kom frem, forsvandt maskinskrivningskurserne. De nye digitale kameras gjorde det forbi med fotokurserne o.s.v. Skolen har altid været god til at tilpasse sig deltagerens behov, selv om vi også har skullet rette os efter utallige lovændringer i tidens løb. En af de mest markante lovændringer kom helt bag på os: de kommunale aftenskoler skulle nedlægges. Rosing Ræderske Aftenskole havde altid været kommunal. Nogle af vore konkur-

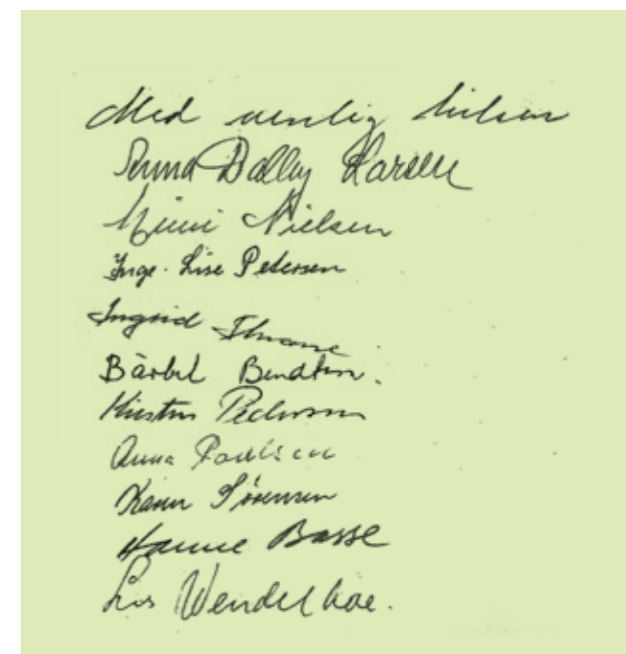
renter var parat til at tage over. Men jeg syntes, at det ikke kunne være rigtigt, at landets ældste aftenskole skulle nedlægges med et pennestrøg. Så nu måtte der kæmpes. Det blev hårdt, men det lykkedes at bevare skolen, der fortsatte som en selvejende institution. Senere slog vi os sammen med FOF.

I 1975 opstod et nyt behov: Kurser for arbejdsledige. Vi tilbød kurser i dansk, regning o.s.v. Hver dag i hele ugen. Blandt dem, der i første omgang blev ledige, var mange med kun kort skolegang. Mange havde ikke alt for gode minder om skolegang, men de opdagede snart, at det var noget ganske andet at gå i skole som voksen. Kurserne blev for mange en hjælp til igen at finde arbejde eller at starte en ny uddannelse.

Rosing Ræderske havde udstilling i 1963, og her er tre lever og en lærer: fra venstre Nanna Andersen, Karen Trend Nissen, Sara Jepsen (underviser) og Susanne på fem år, datter af Karen Trend Nissen. Susanne og hendes mor var begyndt på kniplekursus et halvt år før udstillingen. Året efter blev Karen Trend Nissen ansat som underviser i broderi og knipling, og i 1974 blev hun leder af Rosing Ræderske.



Karen Trend Nissen er dame-skrædder, har haft egen systue og kom som ung til Horsens sammen med sin mand. I 1962 begyndte hun at kniple. Hun blev ansat på Rosing Ræderske i 1964, og kan dermed fejre 50 års jubilæum ved Rosing Ræderske samtidig med skolens 150 års jubilæum.



To af vore lærere kom og bad om hjælp. De havde kontakt med en gruppe piger, som de gerne ville gøre noget for, så der kunne komme mere indhold i dagligdagen end bare at drikke kaffe.

Lærerne ville undervise hele dagen, bare de kunne få løn for to timer. Det synes jeg ikke var rimeligt, hvis der kunne laves noget fornuftigt hele dagen.

Vi nedsatte en lille arbejdsgruppe, og det endte med at fem lærere gik sammen om projektet. Det blev starten på den første daghøjskole. Hvem skulle have troet, at vi kunne lave daghøjskole i et enkelt lokale, men det kunne vi. Vi startede i festsalen på den gamle Allegade skole.

- Glæden varede dog kun kort...

Det har altid været svært at finde egnede lokaler. I mange år havde vi undervisning spredt ud på 27 forskellige adresser. Det gav noget kørsel, når vi skulle ud at se til holdene. Derfor var alle glade, da vi fik den gamle folkeskole i Kildegade til voksenundervisning. Det lykkedes at fordele lokalene mellem alle de forskellige aftenskoler.

Aftenskole er ikke kun lærdom. Det er også fornøjelse, underholdning og især socialt samvær. Mange hold slutter sæsonen med en særlig hilsen til deres underviser. I januar 1978 var der 10 deltagere på kurset "Motorlære for kvinder", og de skrev et brev til skolelederen: "Vi ønsker hermed at give udtryk for stor tilfredshed. Vi har været meget glade for vores instruktør, John Jacobsen, der på en behagelig måde dygtigt har forstået at videregive sin viden."

Ved indvielsen blev der sagt:

- Brug den, slid den, og når I har slidt den, så får I en ny.

På det tidspunkt havde vi undervisning fra kl. 8 – 22 hver dag. Også i weekenderne blev den flittigt brugt. Glæden varede dog alt for kort. Vi nåede ikke at slide skolen, før den igen blev en del af folkeskolen.

I første omgang troede vi, "at det kan da ikke passe". Men sådan blev det.

Da der jo var undervisning dagen lang, kunne vi ikke være på folkeskolerne, så det blev en svær opgave at finde lokaler.



Horsens Rådhus blev taget i brug 1986, og det nye hus tog gerne mod udstillinger. Rosing Ræderske oplevede stor interesse for aftenskolens kurser, og der blev snakket meget. Lærere og elever bemandede de mange stande i rådhusets forhal.

- Vi kunne næsten ikke tro, at det var sandt

På et tidspunkt blev alle skoleledere indkaldt til møde med Horsens Kommune. Her kom Borgmester Vagn Rye Nielsen med et overraskende spørgsmål: "Hvad siger I til, at vi bygger et nyt hus til jer?"

Vi var alle glade, og vi kunne næsten ikke tro, at det var sandt. I den tid det tog at bygge, måtte vi så selv finde en løsning. Elever hos Rosing Ræderske og FOF (kontorfællesskab på Allegade) blev undervist på Rådhuset. Vi var med i hele byggefasen, og der blev virkelig lyttet til os. Betingelsen var, at vi flyttede alt: administrationen og al undervisning skulle rykke ind i det nye hus på Holmboesalle.

Ved rejsegildet i december 1998 sagde borgmester Vagn Rye Nielsen:

- Nu kan I snart flytte ind i Jeres nye hus, og her bliver I i hvert fald ikke smidt ud fra. Horsens Kommune ville gerne have os til at

skrive en lejekontrakt for administrationslokalerne på 20 år. Belært af erfaringerne med lovændringer – nogle med kort varsel – turde vi dog ikke binde os for så lang en periode. Det blev til 10 år med den klausul, at hvis en lovændring gjorde det umuligt for os at drive aftenskole, så kunne vi løses fra den.

Måske skulle vi have vovet springet og taget de 20 år, for hvor står vi nu? Vi er - trods borgmesterens løfte ved rejsegildet - på vej ud. Horsens Uddannelsescenter hedder nu Politigården. Vi håber der også denne gang findes en løsning.

Måtte skrive skemaer om natten

Med sine 150 års undervisning har skolen vist sin berettigelse. Fagrækken har været meget bred, der har næsten ikke været det, vi ikke kunne undervise i, hvis vi ellers kunne lave en fornuftig plan, der kunne

godkendes af både kommune og amt. Der var dog et såkaldt undtagelsescirculære med en snes fag, som vi skulle holde os fra, for eksempel ølbrygning.

For at undervise skulle vi have et såkaldt K-skema - godkendelse – for hvert fag fra amtet – eller rettere amterne. Skulle vi hitte på at undervise i naboamtet, ja så skulle vi godkendes på ny. Da vi gik fra Skanderborg Amt til Vejle Amt, måtte hele lærerkollegiet godkendes på ny.

Ikke nok med det, der var også tilsyn med holdene fra både kommune, amt og fra undervisningsministeriet. Så det med at "aftenskolelærere kunne komme ind fra gaden" det var en myte. Endelig kom deltagerne jo af egen fri vilje og kunne jo vælge en lærer fra, hvis de ikke var tilfredse.

Efterhånden som undervisningsgebyret steg, blev kravene også større.

I nogle år fritog kommunen pensionister og arbejdsledige for at betale det fulde beløb. De kunne nøjes med at betale administrationsgebyr. Da det blev sparet væk, var vi spændt på resultatet. Ved tilmeldingen hørte vi dog gang på gang pensionisterne sige:

"Det er det her, vi vil. Det betyder så meget for os. Så må vi finde et andet sted at spare."

Skolelederen fortsatte som underviser

Det er ikke bare fagrækken, der har ændret sig. Det har papirarbejdet også. Tidligere var der et hav af skemaer, der skulle til for at få alting godkendt. Det tog tid - lang tid - ved skrivemaskinerne, når der skulle skrives papirer til ca. 250 hold ved skolestart. Da slog dagtimerne ikke til. Også natarbejde kom på tale. Skolen modtog i mange år et legat på 240 kr. Vi tog glad imod, men det rakte ikke langt.

Der har EDB betydet en enorm lettelse. Da først de forskellige data var lagt ind, kunne de jo hentes frem igen til forskel fra skrivemaskinen, hvor vi måtte starte forfra hver gang.

Ved sæsonens afslutning var der også skemaer i lange baner, der skulle udfyldes til kommunen.

Efter 27 år som skoleleder valgte jeg i 2001 at træde et skridt tilbage. Jeg forlod kontoret, men fortsatte som underviser - og det er jeg stadig.



Engang i 1980'erne havde Rosing Ræderske udstilling i City Horsens, og Karen Trend Nissen præsenterede kniplingsarbejder. Her er hun i snak med en interesseret.

- Vi måtte bakke ind på toilettet

Skolens kontor lå i 1981 i Nørregade nr. 20. Der var meget lidt plads. Også på toilettet. Der var et forkontor, hvor Elna Kristiansen og Elna Olsen arbejdede på halv tid. Fordi de var to gange Elna, så blev den ene kaldt EO. Skoleleder Karen Trend Nissen havde et lidt større kontor inde bag ved ud mod gården, og inde bag ved ud mod gaden var der et andet lille kontor, hvor jeg sad med en kollega, Anna Marie Skov.

Vores "kantine" var et lille og meget meget smalt køkken, hvor der også var en sprit-duplikator. Siden fik vi en kopimaskine, og den var stor. Meget stor. Hvis ikke vi huskede at lade siderne tørre enkeltvis, så klistrede de sammen. Toilettet var lillebitte. Og vi måtte bakke ind...

Året efter flyttede vi til fyrstelige forhold i en lejlighed i Jessens Gade nr. 5, 2. sal: to store kontorer, et lederkontor med karnap, to undervisningslokaler – et stort og et lille. "Kantinen" var noget større – og der var også to badeværelser. Og vi skulle ikke bakke ind. Kursister så vi ikke mange af, for vi boede jo på 2. sal.

Efter nogle år i Jessens Gade flyttede vi så i Svanes Have, Allegade, og der "delte" vi kontor med Folkeligt Oplysnings Forbund, FOF.

Bente Baungaard, Horsens, ansat i administrationen i 1981. Hun har fulgt aftensko-len og den stigende aktivitet i 29 år. Fra ganske få kvadrat-metre til effektive forhold i Horsens Uddannelsescenter. Her er Bente Baungaards be-retning fra skrivebordshøjde.

Det blev jo kun bedre og bedre: Nu var vi i gadehøjde, hvor alle havde mulighed for at komme ind til os.

Det var rigtig hyggeligt at tale med både elever og undervisere, der har aldrig været to dage, der var ens.

FOF kommer med

Efter kort tid gik vi sammen med FOF. Karsten H. Sørensen (leder i FOF) og Karen Trend Nissen blev enige om, at "når vi nu alligevel deler lokaler og kopimaskine, og

meget andet – og vi kan fint hjælpe hinanden – uden at kapre elever fra hinanden - ja så kunne skolerne ligeså godt køre som én skole."

Det blev til FOF Rosing Ræderske med to ligestillede ledere.

I 1999 var Horsens kommune fremsynet og moderne: Horsens Uddannelses Center, (HUC) blev bygget, primært til fritidsundervisningen. Det var rigtig populært blandt alle brugere af fritidsundervisningen: deltagerne kunne komme ind og betale - eller fortælle, hvis der var noget, der ikke fungerede.

Og selvfølgelig hvis der var noget, de var rigtig godt tilfredse med. Og det skete ret tit, at elever kom forbi med positive beretninger. Undervisererne havde også let ved at komme og få løst problemer, få en lille snak, lave fotokopier til undervisningsbrug - og hvad der ellers måtte være. Og rundt i ejendommen var der undervisningslokaler, som FOF Rosing Ræderske brugte. Huset var den optimale løsning. Modellen blev kopieret i Kolding, hvor huset "kører" upåklageligt.

Der var meget at holde styr på...

Ærgerligt at Horsens kommune ikke har holdt fast i løfter og visioner. Bygningen bruges nu af Politiet, og kommunen vil gerne have FOF Rosing Ræderske ud af huset.

De første år, hvor jeg var med, blev fritidsundervisningen gennemført på folkeskolerne.



En god snak om dagens arbejde. De nye lokaler i Svanes Have var ideelle. Her er Bente Baungaard (til venstre) i snak med skoleleder Karen Trend Nissen.

Med årene blev det nemmere at administrere. Da jeg begyndte, var alt håndskrevet eller skrevet på maskine. Indmeldelser med gennemslag i tre eksemplarer og deltagerlister. Siden skulle der skrives "dagbøger" på elektrisk skrivemaskine. Vi brugte to arbejdsuger for at få skrevet til alle hold - og der måtte ikke være fejl, for listerne var nummererede.

Penge for deltagelse blev i mange år krævet ind på holdene af underviseren. Ofte tog Karen Trend Nissen rundt og hentede pengene - eller underviseren kom på kontoret med kontanterne.

Der var meget at holde styr på...

De første år, hvor vi brugte indbetalingskort, var de håndskrevne, så det var mange gange, vi skulle have fat i navnene.

Endelig kom EDB i 1989! Efter nogle år med oplæring begyndte det at blive lettere.

Det, som før tog to uger, kunne nu udskrives på et par timer. Det var en rigtig stor lettelse. Det var selvfølgelig også lettere at lave fejl, som kunne være ret omfattende. Jeg har haft 29 rigtig gode år. Jeg startede i jobtilbud i sin tid, så må det jo være gået rigtig godt.

Bente Baungaard, ansat i 29 år: - Det var rigtig hyggeligt at tale med både elever og undervisere, der har aldrig været to dage, der var ens.

Rosing Ræderske Aftenskole fik god plads i Svanes Have, Allégade. Til højre et undervisnings-lokale, der blev brugt meget. Og til venstre uden for foto lå FOF Aftenskole. De to naboer gik i kompagniskab og dannede FOF Rosing Ræderske Aftenskole. Fusionen skete i 1999.



- Jeg har fået nye øjne at se med



På Snurretoppen er der en introduktionsperiode ved skolestart. Her er emnet "strandparty", og det er lærer Jette Horndrup sammen med eleverne Gitte Madsen og Kirsten Paulin. Kokosnødderne bliver delt i to. Den friske kokos bliver revet og brugt i mad og drinks - og skallerne bliver brugt til figurer og urøer. Det er spændende at skabe kunst.

"Jeg har fået nye øjne at se med" sagde en elev pludselig en dag. Det udtrykker meget godt, hvad kunstscolen Snurretoppen ønsker for sine elever. Nemlig at få nye øjne på kunsten, på verden og på sig selv.

Det var Lisbeth Mortensen, som efter en tid på kunstscolen "Snurretoppen" så verden på en helt ny måde.

Kunsten er et fælles sprog, der har uendelige dialekter, som kan rumme de udviklingshæmmede, hvor andre områder må give fortabt. Her findes ingen facitliste – og på den måde ligner den jo sjovt nok livet selv. Således får et maleri eller en skulptur elevens helt personlige udtryk. Det er måske skævt eller sjovt, uhyggeligt eller smukt, men glæden er fælles for både lærer og elev, der fryder sig over resultatet.

Skolen bygger sit fundament på kunsten. Det er en fagskole, hvor underviserne har høj faglig kunnen og en professionel tilgang til arbejdet.

Lærerens rolle er den erfarne, vidende og imødekomende inspirator, der skal finde elevens evne, ønske og lyst og få det til at

blomstre. Elev og lærer nærmer sig fra hver sin side og mødes i øjenhøjde. Arbejdet sker, hvor eleven har sine stærke sider og bedste kompetencer.

Ser på sig selv med ny tillid

- Det betyder noget at arbejde på skolen, det er aldrig ligegyldigt. Vi har høje ambitioner og søger at medvirke til, at eleverne får en tilværelse med betydning og indhold, siger daglig leder Stig Josefsen.

- Det lykkes i mange tilfælde. Interessen ved skolens udstillinger og projekter får eleverne til at skyde brystet frem og se på sig selv med ny tillid. Her møder de nye mennesker og kommer i dialog om deres kunst. Familierne ser på dem med andre øjne og bliver ofte overraskede over deres nyvundne evner.

- Det giver forøget status, der er en gevinst for alle.

- På "Snurretoppen" tager vi på opdagelsesrejse sammen. Læreren er rorgænger og sætter farten. Eleven søger sin destination og finder sit kunstneriske ståsted og sin egen identitet.

- En plads på skolen skal gerne give en plads i kunsten såvel som i livet - en plads med glæde, livsindhold og tryghed, siger Stig Josefsen.

Skolens undervisning er opbygget over de klassiske kunstdiscipliner: tegning, maleri, grafik og skulptur. Fagperioderne er workshops over 3- 6 uger.

Skolen er altså en fagskole, hvor den kunstfaglige undervisning er helt central. Pædagogikken er underlagt de faglige målsætninger og indbygges naturligt i forløbene.

Pædagogisk er kunsten det fælles tredje, hvor elev og underviser samles. Undervisningen foregår primært mellem den enkelte elev og underviseren, og elevens arbejde bliver omdrejningspunktet, hvor de faglige evner trænes og udvikles.

Skolen sigter mod at elevens kunstneriske færdigheder hele tiden kvalificeres, og det personlige udtryk udvikles.

På kunstrejser i Europa

Snurretoppens elever har deltaget på en række kunststillinger, bl.a. i Rundetårn i København, i Californien, i Skotland og i Japan og på mange lokale udstillinger.

Det er næsten som om, at alt kan klares. Hver elev kan gå sine egne veje i kunstens univers, og det giver styrke, når noget lykkes. Ingen opgave er for stor, ingen er for lille. Alene det at turde prøve, er en sejr.

I juni 2013 arbejdede tre grupper med hver sin lærer. Emnet var tegnefilm, og i tre uger lige op til sommerferien blev der tegnet og klistret og lavet tekster og...

Det blev til tre forunderlige historier fortalt som tegnefilm – samlet længde: syv minutter og 30 sekunder. Enhver kan se de tre tegnefilm via dette link:

www.youtube.com/watch?v=o44p-lOojR8

Elever og lærere tager på studietur i Europa, og det giver nye og fantastiske oplevelser. Eleverne kommer ud i den store verden og opdager, at de kan overskue den på en ny måde. Med Europa i bagagen kan Horsens eller Hedensted sagtens overkommes.

- Eleven har et personligt ansvar for sit arbejde. Bedst er det med god motivation til at komme i gang med arbejdet allerede om morgenen. Der skal helst være en personlig drivkraft, siger Stig Josefsen.

Skolen er forankret i folkeoplysningen og er en del af FOF Rosing Ræderske. Det giver skolen stor selvstændig handlekraft.

Stort set alle kunstarter er med på "Snurretoppen". Her tegner eleverne nøgenmodeltegning, croquis.



-Mor gik til porcelænsmaling...

Det er en stor ære at være formand for Danmarks ældste oplysningsforbund, FOF Rosing Ræderske, og jeg vil gerne udtrykke min glæde over alle de positive bemærkninger, som forbundet har fået i anledning af 150 års jubilæet. Det siger formanden for FOF Rosing Ræderske, Poul Erik Andersen.

FOF Rosing Ræderske blev til ved en fusion i forbindelse med en sammenflytning af de to forbund på adressen i Svanegade.

Men som indfødt horsensianer har jeg kendt Rosing Ræderske hele mit liv, og som elev på Skolegades skole og Kildegades skole var vi vant til at se, at der kom voksne på skolen, når den almindelige skoletid var ophørt, fordi disse voksne skulle i gang med deres aktiviteter i oplysningsforbundet.

I vores familie var det en del af vinterhalvåret, at min mor i en del år gik til porcelænsmaling, og hendes produkter prydede naturligvis vores hjem.

I forbindelse med den ovennævnte fusion havde jeg den fornøjelse at arbejde sammen med Per Christiansen, idet han og jeg udgjorde et fælles formandskab i en årrække. Det var også en meget stor fornøjelse at arbejde sammen med Karsten Sørensen, som jo var den daglige leder af FOE, og specielt den afdeling, som vi kaldte Jobhuset.

Forud havde jeg i mange år arbejdet sammen med Karen Trend Nissen, og Karen har på forbilledlig vis sat sit præg på vort oplysningsforbund, dels som leder og dels som underviser.

I de senere år har samarbejdet med Mette Skibsted været fantastisk og inspirerende, og jeg er overbevidst om, at rigtig mange i Horsens, Hedensted og Vejle har stor glæde af hendes fantastiske engagement.

Oplysningsforbundet har altid været præget af visionær ledelse, og det glæder mig, at der

også for fremtiden er nogen meget markante visioner - bl.a. visioner om et tættere samarbejde med kommunerne og frivillige organisationer.

- To ønsker for fremtiden

I anledning af jubilæet er det måske også relevant at fremsætte nogle ønsker for fremtiden, udover naturligvis ønsket om stadig vækst og inspiration og kulturel indflydelse i vores kommune.

Som alle horsensianere ved, er der en gade, der er opkaldt efter Ræder, nemlig Rædersgade, og vi havde også tidligere en Rosingsgade, hvilket imidlertid er blevet slettet. Jeg skal derfor udtrykke ønske om, at der atter måtte komme en gade, der bliver opkaldt efter Rosing.

Herudover er det mit store ønske, at de visionære tanker, der var dengang, man oprettede og byggede Horsens Uddannelsescenter, vil blive taget frem igen, således der atter kan skabes de rigtige fysiske rammer for fritidsundervisningen - og dermed kursisterne i FOF Rosing Ræderske.

Poul Erik Andersen, Horsens, advokat i Sundhuset, er formand for bestyrelsen for FOF Rosing Ræderske.



Folkeoplysningen blomstrede...

Folkeoplysningen blomstrede i 2001, da Mette Skibsted Kristensen blev ansat som afdelingsleder i FOF Rosing Ræderske. Dermed fik aftenskolen én chef – i stedet for to, som det havde været i et par år. Aftenskolen FOF (Folkeligt Oplysnings Forbund) og Den Rosing Ræderske Aftenskole fusionerede 1. juni 1999, og det blev aftalt, at de to tidligere ledere, Karsten Sørensen fra FOF og Karen Trend Nissen fra Den Rosing Ræderske Aftenskole, skulle være sideordnede ledere af den fusionerede aftenskole.

- Det blev også aftalt, at når Karen Trend Nissen valgte at gå på pension, skulle hendes afløser ansættes som afdelingsleder, og jeg var så heldig, at jeg blev valgt til at være Karens afløser, fortæller Mette Skibsted Kristensen. Her er hendes beretning om de seneste 13 år:

I 2001 blomstrede folkeoplysningen i Horsens og på Horsens-egnen. Kommunen havde stillet et helt hus, Horsens Uddannelsescenter, til rådighed for os. Nu kunne vi tilbyde vore kursister undervisning i lokaler, som var indrettet til voksne. Og der var de hjælpemidler, som var nødvendige for at gennemføre en kvalificeret undervisning. På det tidspunkt var tilskuddene til folkeoplysning også af en størrelse, så undervisningen kunne tilbydes til en så lav pris, at alle kunne være med.

FOF Rosing Ræderske var i 2001 ikke kun en aftenskole. Ud over folkeoplysningen var der tilknyttet en Daghøjskole, Vitus Bering, og der var jobklubber for ledige – og JobHuset både i Vejle og i Horsens. Der var 11 ansatte i ledelse og administration plus en række fastansatte undervisere i JobHuset og i Daghøjskolen Vitus Bering - plus alle aftenskolelærerne, der var ansat som timelærere.



Mette Skibsted Kristensen har været chef for FOF Rosing Ræderske i 13 år. Hun havde en solid baggrund for netop dette brede job: Uddannet folkeskolelærer fra Gedved Seminarium 1977, ansat samme år på Hattingsskolen, hvor hun var til 2001. Undervejs var hun i to år lærer i Nanortalik i Grønland (fra 1979), og i en periode var hun skoleleder for Liberalt Oplysningsforbund i Hedensted. Mette Skibsted Kristensen har nu valgt at gå på efterløn, og hendes sidste arbejdsdag er fredag 28. februar 2014, samme dag som FOF Rosing Ræderske markerer sit 150 års jubilæum.



At lære italiensk er populært. I jubilæumsåret gennemføres 12 hold med seks niveauer i Horsens og Vejle.

Foto: Francesco Castro underviser.

Den arbejdsplads, som jeg blev en del af, havde mange flere ansatte, end vi har i dag, hvor vi primært arbejder med aftenskoleaktiviteter. Nu er vi tre ansatte på kontoret. Der gik desværre kun få måneder efter min ansættelse, så blev folkeoplysningen ramt af en række nedskæringer. Ved årsskiftet 2001/2002 blev der vedtaget en ny lov på området, som betød, at de kommunale tilskud til folkeoplysning blev halveret. Og daghøjskolerne blev afskaffet.

Horsens Kommune valgte samtidig at fjerne det ekstra tilskud, der var til pensionister, efterlønsmodtagere og ledige. Det betød selvfølgelig, at vi måtte lade priserne på undervisning stige.

Det betød samtidig, at det blev nødvendigt at afskedige medarbejdere i vores administration for at holde priserne så langt nede som muligt. Vi oplevede på det tidspunkt, at kursister måtte melde fra til vore kurser, fordi de ganske simpelt ikke havde råd til at deltage. På mange kurser halverede vi timetallet, så kursisterne kunne vælge kun at deltage i en halv sæson.

Da det samtidig var muligt at gå på VUC (voksenuddannelsescenter) til næsten ingen penge, blev især vores sprog-undervisning og it-undervisning (informationsteknologi) ramt hårdt af disse besparelser.

Vores daghøjskole blev afviklet; men det lykkedes heldigvis at bevare en del af den kursusaktivitet, som daghøjskolen havde i form af kursusforløb for kontanthjælpsmodtagere i samarbejde med Horsens Kommune. Og heldigvis vendte mange aftenskolekursister tilbage til os. Dels vænnede de sig nok til de nye priser, og dels er det sådan, at når man er vant til at gå i aftenskole, så er det svært at undvære.

Vejle og Hedensted kom med

FOF Rosing Ræderske kom siden igen i god gænge: aftenskolen blev udviklet, samtidig med at JobHuset i Vejle og Horsens havde mange kurser for arbejdsledige. I 2003 overtog vi administrationen af FOF Vejle. Økonomien skrantede for FOF Vejle, og det var nødvendigt for Vejle-afdelingen at indgå samarbejde med en anden skole for at klare skærene. Der blev lavet en administrations-

På en hylde hos FOF Rosing Ræderske ligger denne almanak fra 1965. Den er brugt som regnskabsbog i 1968. En strimmel fra regnemaskinen oplyser, at der har været kursus i 1082 timer i marts. Til højre ligger en håndskrevet lap uden dato fra revisoren. På papiret oplyses: "Når beløbene for regnskabsåret bliver lagt sammen, stemmer de med udtrækket i regnskabsbogen, bortset fra 8 kroner og 80 øre." Regnskabet for 1968 balancerer med 341.808,20 kr.



aftale: FOF Vejle skulle fremtidigt administreres fra Horsens, og det var FOF Rosing Ræderske, som besluttede, hvem der skulle være skoleleder i FOF Vejle. Det blev på det tidspunkt aftalt, at jeg skulle være skoleleder i FOF Vejle. FOF Rosing Ræderske administrerer også FOF Hedensted, som blev dannet i 2007 ved kommunesammenlægningen. FOF Juelsminde og FOF Hedensted hedder nu FOF Hedensted.

Fra 2006 faldt aktiviteten i JobHusene. Det var den positive udvikling på arbejdsmarkedet, som betød, at der ikke længere var så mange, som havde brug for vejledningsforløb hos os. Og det var jo en glædelig udvikling. Vi havde været med til at skabe de gode tider, og i løbet af 2007 og 2008 blev JobHusene afviklet, og vi fik heller ikke ny aftale med Horsens Kommune om kurser for kontanthjælpsmodtagere.

Snurretoppen for udviklingshæmmede

Til gengæld havde vi igangsat et spændende udviklingsarbejde med Stig Josefsen som primus motor. Det var planen at lave en kunstskele.

Efter mange overvejelser endte det med en kunstskele for udviklingshæmmede. Skolen fik navnet Snurretoppen. Snurretoppen fungerer i dag som et fantastisk flot tilbud om kunstundervisning for udviklingshæmmede fra Horsens kommune og de omkringliggende kommuner. Skolen rummer 15 årselever. Fire dygtige undervisere er ansat. Stig Josefsen er både koordinator

Mette Skibsted Kristensen ved skrivebordet. Hun har eget kontor, men døren er aldrig lukket. De tre medarbejdere har konstant travlt, for der eksisterer ikke stille perioder.



"Kend din overlocker – og brug din fantasi" – Lone Krogh underviser i brug af den specielle symaskine. Hvert år er der 4-5 hold i Horsens og Hedensted.

og underviser i Snurretoppen, og han står for den daglige ledelse.

Fra 2009 har aftenskoleundervisningen været FOF Rosing Ræderskes primære aktivitet. Karsten Sørensen, leder af FOF i Horsens, søgte i 2008 nye udfordringer, så fra januar 2009 overtog jeg jobbet som leder af skolens samlede aktiviteter. I vores landsorganisation FOF var det aftalt, at FOF-afdelingerne rundt om i Danmark skulle satse på at stabilisere aftenskoleaktiviteten og meget gerne udvide den. I Horsens var vi helt enige, så vi har fra 2009 koncentreret os om at udvikle aftenskolen.

- Vi lever i usikkerhed

Vi har desværre oplevet, at den frem-synethed, vi oplevede, da Horsens Kommune byggede vores Uddannelsescenter sidst i 1990'erne, ikke længere er til stede i kommunen. Fra slutningen af 2008 har vi levet i usikkerhed med hensyn til vores lokaler. Kommunen valgte at udleje en del af huset til Sydøstjyllands Politi. Jeg er sikker på, at vi sagtens kunne have fundet ud af at bo sammen med Politiet, selv om de har taget alle parkeringspladserne; men det sluttede desværre ikke ved dette. Kommunens plan er nu, at den del af huset, som vi stadig har undervisning i, skal udlejes til liberalt erhverv og derefter sælges.

Hvor aftenskolen så skal være, står hen i det uvisse. I gamle dage, dengang aftenskoleundervisning kun var om aftenen, foregik undervisningen på kommunens skoler, og det er, hvad politikerne i Horsens Kommune taler om igen.

Moderne aftenskoleundervisning er faktisk i gang hele dagen og hele aftenen. Fra kl. 9 til kl. 22 - og det passer jo slet ikke sammen med undervisningen af vore børn på kommunens skoler. Aftenskoleundervisning skal være åben for alle. Åben for dem, som ikke har mulighed for at transportere sig langt omkring og også åben for dem, som ikke ønsker at gå ud om aftenen.

Mit store ønske er, at Horsens kommune finder en løsning for aftenskolernes fremtid i Horsens. Den fantastiske beslutning fra slutningen af 1990'erne om at lave et hus til folkeoplysningen blev beundret og søgt kopieret i andre kommuner.

Mette Skibsted Kristensen



Denne husstandsomdelte brochure fra 1964 er på 14 sider, halvdelen er annoncer. 70 kurser på fem hverdage. De første linjer i heftet: "Mange fremtidsplaner strander på manglende viden. Ønsker man at forbedre sin position eller få et mere selvstændigt og interessant arbejde, kræves der en indsats. For at vinde en fremtid i hverdagens lotteri, er dygtiggørelse den indsats, der med størst sikkerhed giver gevinst. Her vil Rosing Ræderske gerne hjælpe til."



Indenfor emnet "bevægelse" har FOF Rosing Ræderske rigtig mange hold, her er det lyengar-yoga. I foråret 2014 tilbydes 80 hold med flere niveauer i Horsens og Vejle.

Folkeoplysningen er både livslang læring, og det er socialt samvær, fællesskab om en hobby og for mange den ugentlige motion. Vores dygtige undervisere har en meget stor aktie i, at det er sådan. Det er jo dem, der er omdrejningspunktet for aftenskoleholdene. På kontoret skal vi bare sørge for, at rammerne for undervisningen er optimale.

Mette Skibsted Kristensen



Der er stor interesse for pileflet. Det er muligt at få en snak undervejs - og der skal fejes gulv til sidst, for det flyder med knækkede pilekviste.

Den brede kontakt med kursisterne

Jeg har valgt at gå på efterløn 1. marts 2014. Jeg har været utrolig glad for at have været en del af folkeoplysningen i Horsens, at have fået lov til at tegne FOF Rosing Ræderske – og glad for det gode samarbejde dels med personalet i administrationen, med alle underviserne, med bestyrelsen og med alle mine fantastiske kolleger rundt om i Danmark.

Den brede kontakt med kursisterne har gennem alle årene været inspirerende og et væsentlige element i hverdagen. Jeg ønsker FOF Rosing Ræderske tillykke med de 150 år, og jeg håber og tror, at skolen vil bestå mange år endnu.

Mit håb er, at aftenskolerne bliver prioriteret højt til gavn for alle borgere i Horsens, slutter Mette Skibsted Kristensen.

Og folkeoplysningen blomstrer fortsat: FOF Rosing Ræderske havde i skoleåret 2013-2014 det hidtil største antal elever siden starten for 150 år siden.



Hjemsted for FOF Rosing Ræderske. Adressen er: Horsens Uddannelsescenter, HUC, Politibygningen, Holmboes Allé 2, 8700 Horsens. Aftenskolen har haft til huse i nederste etage med de store vinduer ud til fortovet. HUC står for Horsens Uddannelsescenter, men der står POLITI over indgangen. Huset er indviet 1999 og bygget til voksen-undervisning. Horsens kommune vil råde over hele bygningen, der skal rumme politi og liberale erhverv. "Lige omkring jubilæumsdagen fik vi med to ugers varsel en melding om at forlade vore lokaler i de tre nederste etager i bygningen. Så vi fik travlt med at flytte til andre lokaler højere oppe i bygningen. Nu har vi så fire måneder til at finde et nyt hjemsted og nye undervisningslokaler. Det er hårde vilkår", siger Mette Skibsted.

FOF Rosing Ræderske Aftenskole administreres af disse tre: stående skoleleder Mette Skibsted Kristensen sammen med Susanne Holten og forrest Riki Augustsen.

Fremtiden:

Skæve vinkler på folkeoplysning

FOF Rosing Ræderske får ny skoleleder samtidig med 150 års jubilæet. Anne Zibrandtsen tiltræder 1. februar. Hun er forankret i lokalområdet: bor i Vejle på 25. år. Hun har solid erfaring med drift af aftenskole: har de sidste fem år været skoleleder for FOF Fredericia-Middelfart.

Anne Zibrandtsen, 48 år, er fraskilt og mor til to: Therese på 17 år og Simone på 20 år. Therese går på efterskole: BGI ved Hornsyld (lærdom og idræt - med baggrund i Grundtvigs og Kolds tanker). Simone studerer "Entrepreneurship og Innovation" på Syddansk Universitet i Kolding.

Den ny skoleleder er uddannet parfumeri-assistent fra Fredericia. Siden uddannet som edb-assistent i Vejle, og hun har i 20 år arbejdet med it-branchen: som programmør, souschef i it-afdelingen hos Fakta og som innovationskonsulent hos Vejle Erhvervsudvikling med fokus på it-branchen – og har desuden en del forskellige kurser og en HD-diplomeksamen (organisation).

- Min erfaring gennem årene omfatter en bred vifte inden for administration, ledelse og service, siger Anne Zibrandtsen. - Jeg har ofte haft meget udadvendte opgaver, som har givet mig et meget stort personligt netværk af virksomheder, ledere og andre relationer. Samtidig har jeg arbejdet med mange forskellige udviklingsopgaver.

Anne Zibrandtsens omgivelser kender hende som positiv, glad og smilende med et smittende humør. Hun er typen, der lytter, har empati og indlevelsesevne. Hun er en udpræget igangsætter - og hun vægter det sociale ansvar højt.

I fritiden vandrer hun gerne, og når sneen er faldet, spænder hun skiene på og drager ud i de hvide landskaber.

- Jeg ser ofte venner og veninder samt familie. Personlige relationer betyder meget for

mig. Jeg bruger også gerne tid på frivilligt socialt arbejde, blandt andet hos Red Barnet i Vejle.

- Siden januar 2009 har jeg fungeret som skoleleder for FOF Fredericia-Middelfart. Da jeg blev en del af FOF familien, mærkede jeg straks, at jeg havde fundet min rette plads. At være en ildsjæl omgivet af ildsjæle er helt fantastisk.

- Alle de dygtige og kompetente medarbejdere og kolleger giver så meget mening i hverdagen, og de understøtter i den grad lige netop det, som både jeg og FOF står for.

- Det er en stor glæde for mig nu at blive en del af FOF Rosing Ræderske. Jeg ser frem til at fortsætte det fantastiske arbejde, som Mette Skibsted har stået for.

- Jeg glæder mig også til at få lov til at bringe både Horsens, Hedensted og Vejle nye og skæve vinkler på folkeoplysningen, siger Anne Zibrandtsen.

Anne Zibrandtsen - Ny chef hos FOF Rosing Ræderske pr. 1. marts 2014.

